

Holeček R.,
postgraduální student Katedry politologie a veřejné správy,
Užhorodská národní univerzita
Užhorod, Ukrajina

ANALÝZA VOLEBNÍHO SYSTÉMU ČESKÉ REPUBLIKY: PŘÍKLAD PRO UKRAJINU

Volební systém České republiky je dnes hojně diskutované téma jak mezi odborníky, tak mezi neodbornou veřejností. Jednotlivé názory se však liší. Někteří by změnili dnes uplatňovaný volební systém do Poslanecké sněmovny z Poměrného volebního systému na Většinový volební systém, jiní by naopak Poměrný volební systém zanechali a upravili jej více potřebám dnešní doby.

Toto téma jsme si vybrali nejen z důvodu, že je nám blízké, ale také proto, že neexistuje jednotný názor na to, jakým směrem by se měla Česká republika v rámci svého volebního systému ubírat. Přeci jen každý z nás, tedy alespoň každý starší 18 let, jednou za čtyři roky ve volbách rozhoduje o tom, jakým směrem se bude Česká republika vyvíjet.

Bohužel dnešní praxe ukazuje, jak jsou lidé k účasti na volbách benevolentní. Starší občané nemají velký zájem se již na volebním procesu podílet, a proto k volbám už příliš nedocházejí. Mladší občané však také nemají zájem chodit k volbám a hlasovat o své budoucnosti. Bohužel dnes většina mladé veřejnosti nemá dostatečné povědomí o tom, jak celý volební systém pro volby do Poslanecké sněmovny funguje. Máme na mysli fakt, že tito lidé obvykle v tom lepším případě nevědí, že mohou na kandidátní listině zakroužkovat konkrétního kandidáta, v horším případě nedokážou rozlišit rozdíly mezi Poměrným volebním systémem a Většinovým volebním systémem.

Nejdůležitější systémovou změnou z hlediska základních prvků demokratického politického systému představovala shoda partnerů na novém volebním systému.

Cílem reformy volebního systému v roce 1990 nebylo pouze nahradit nedemokratický charakter volebního procesu z doby komunistického režimu, nahradit jej skutečně demokratickými volbami, ale také nastavit takové parametry volebního systému, které by po 44 letech komunistického režimu umožňovaly vybudování pluralitního stranického systému [1, s. 191]. Po listopadu 1989 do konce roku 1992 bylo přijato 51 ústavních zákonů. Tyto ústavní zákony byly částečným odrazem přeměn československé společnosti. Tímto velkým počtem ústavních zákonů byl měněn ústavní řád a také byl připravován předobraz nových ústav [3, s.58]. V roce 1990 byl přijat ústavní zákon SNR o mimořádném doplnění národních výborů na Slovensku o nové poslance. V tomto ústavním zákoně se jednalo o kooptaci, nikoli o volbu nových poslanců. Další ústavní zákon reagoval na požadavek rekonstrukce zastupitelských sborů a umožňoval odvolat poslance a na jejich místo kooptovat nové. Toto bylo však pouze časově omezeno od 23.1.1990 do 31.3.1990. Na polovinu roku 1990 byly připraveny parlamentní volby. Těm předcházela ústavní zákon č. 46/1990Sb. kterým byl přeměněn vztah poslanců a voličů na tzv. volný mandát, tímto zákonem také byla určena inkompatibilita (nesloučitelnost) výkonu poslaneckého mandátu s výkonem jiných státních funkcí, došlo ke snížení počtu poslanců a byla změněna dikce slibu poslance Federálního shromáždění a člena federální vlády [3, s. 58].

Expertní Občanského fóra byl připraven návrh volebního zákona. Jeho podstatou byl návrat k poměrnému volebnímu systému používanému v době první Československé republiky. Ústavněprávní experti získali pro svůj návrh většinu politiků Občanského fóra. Pro obhajobu poměrného volebního systému argumentovali především vytvořit příznivé podmínky pro rozvoj pluralitního stranického systému. Tito experti byly přesvědčeni, že právě poměrný volební systém, jenž svými parametry výrazně nezkresluje vůli voličů a umí

poměrně citlivě reagovat na změny voličských nálad, může takové podmínky vytvořit.

Rozhodující pro přijetí poměrného volebního systému bylo jeho projednání u tzv. «kulatého stolu» [2, s. 95]. Zde zástupci stran, jež přešly do demokratických poměrů ze starého režimu a s většinou zástupců Občanského fóra prosadily změnu volebního systému na poměrný volební systém [1, s. 191].

Po pečlivém uvážení dnešní volební praxe v našem státě jsme došli k tomuto návrhu Česká republika by při volbách do Poslanecké sněmovny byla rozdělena na 14 volebních obvodů (krajů). Celkový počet poslanců v Poslanecké sněmovně by byl snížen z 200 na 196. Kraje by byly zachovány ve stávajícím znění, tedy: Středočeský kraj, Jihočeský kraj, Plzeňský kraj, Karlovarský kraj, Ústecký kraj, Liberecký kraj, Kralovohradecký kraj, Pardubický kraj, kraj Vysočina, Jihomoravský kraj, Olomoucký kraj, Zlínský kraj, Moravskoslezský kraj a Praha.

Politické strany by ve volebních obvodech navrhovaly jednotlivé kandidáty pro daný volební obvod na svých kandidátních listinách tak, jak známe dnes. Jednotliví kandidáti by se nemohli v různých volebních obvodech opakovat „pro každý volební obvod jiní kandidáti za danou politickou stranu». V každém volebním obvodě by bylo zvoleno z navržených kandidátů 14 nejúspěšnějších kandidátů z jednotlivých politických stran. Vítězství z jednotlivých volebních obvodů by se sečetla a následně by ta politická strana, jenž by zvítězila v nejvíce volebních obvodech (krajích), byla vítězem voleb do Poslanecké sněmovny.

References:

1. BUREŠ JAN, CHARVÁT JAKUB, JUST PETR, ŠTEFEK MARTIN, Česká demokracie po roce 1989, Institucionální základy českého politického systému, Grada Publishing, a.s., Praha, 298 s.

2. CHARVÁT JAKUB, Politika volebních reforem v ČR po roce 1989, Gradana Publishing, a.s. Praha, 195 s.
3. GERLOCH ALEŠ, HŘEBEJK JIŘÍ, ZOUBEK VLADIMÍR, Ústavní systém České republiky, 1. vydání 1994, Praha, PROSPEKTUM 2002, 230 s.